

Lesplan homofobie & homopesten

Activiteit 1: **Voor mij alleen** is bedoeld voor leerlingen van 6 t.e.m. 9 jaar

Activiteit 2: **De grote gemene verdeler** is bedoeld voor leerlingen van 9 t.e.m. 12 jaar

Activiteit 3: **Een beetje van alles** is bedoeld voor leerlingen van 13 jaar en ouder

Activiteit 4: **Wat denken ze wel?** is bedoeld voor leerlingen van 13 jaar en ouder

Inleiding

Elk jaar viert de wereld op 17 mei de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie (IDAHO).

Ter gelegenheid daarvan worden tijdens de dagen rond IDAHO activiteiten georganiseerd door particuliere en openbare actoren, van organisaties van de Verenigde Naties tot gemeenteraden, politiebureaus, mensenrechtenorganisaties, privépersonen, scholen en anderen.

Dit jaar is het thema van IDAHO *De strijd tegen homofobie en transfobie IN en DOOR het onderwijs*. Het werd geselecteerd naar aanleiding van een groeiend bewustzijn dat homofob en transfoob pesten op scholen – uitingen van homofobie en transfobie – een ernstig probleem zijn waar leerlingen, studenten en onderwijzend personeel over de hele wereld dagelijks mee worden geconfronteerd.

Studies tonen aan dat homofob en transfoob pesten een ernstige impact kan hebben op de jongeren die er het slachtoffer van worden op een cruciaal moment in hun leven. Homofob pesten kan vaak leiden tot slechte leerprestaties en in sommige gevallen zelfs tot voortijdig schoolverlaten. Een van de potentiële schadelijke gevolgen die homofob pesten heeft voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en interseksuele (LHBTI) jongeren is een verhoogde kans op het overwegen van het zichzelf pijn doen of in gevaar brengen. Als gevolg daarvan is het aantal zelfmoorden onder deze jongeren veel hoger dan het algemeen gemiddelde. Onderzoek wijst ook uit dat ze geneigd zijn tot risicogedrag, zoals onveilige seks en druggebruik.

"Homofob pesten is ... een morele schande, een ernstige schending van de mensenrechten en een gevaar voor de volksgezondheid".

Secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Ban Ki-moon, op 8 december 2011

Homofob en transfoob pesten is niet enkel gericht tegen lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders, maar ook tegen elke jongere die niet zou beantwoorden aan de normen van "vrouwelijk" of "mannelijk" gedrag. Het komt voor op alle onderwijsniveaus, ook in basisscholen en ondermijnt gelijkheid, respect voor iedereen en het recht op kwaliteitsvol onderwijs in een veilige omgeving.

Met de steun van verschillende organisaties die homofobie en transfobie bestrijden, ontwikkelen leraren en onderwijzers over de hele wereld al jarenlang activiteiten in hun klassen. Voortbouwend op het succes van die ervaringen stellen UNESCO en het IDAHO-Comité aan leraren en onderwijzers voor om de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie gebruiken als een aanleiding om een "IDAHO-les" te geven.

De vier activiteiten die hieronder worden voorgesteld, zijn zowel op het basisonderwijs als op het secundair onderwijs afgestemd. Door een "IDAHO-les" te geven, kun je een veiligere leeromgeving creëren, discriminatie aanpakken en zorgen voor meer respect en verdraagzaamheid onder leerlingen.

Homofobie en transfobie in de klas bespreken

Seksuele geaardheid, genderidentiteit, homofobie en transfobie zijn gevoelige thema's en het bespreken ervan in onderwijsinstellingen heeft veel controverse met zich meegebracht. Toch kan je door deze thema's aan te kaarten in een discussie die aangepast is aan de leeftijd van de leerlingen zorgen voor een meer respectvolle omgeving in de klas of op school.

Deze activiteiten moeten het recht van alle leerlingen op een veilige leeromgeving, zonder onderscheid op grond van wie ze zijn, helpen vrijwaren. Ze moeten leerlingen helpen inzien hoe belangrijk het is om voor iedereen respect te hebben en om diversiteit te aanvaarden.

Je hoeft geen expert te zijn op het gebied van homofobie en transfobie om deze activiteiten te organiseren. Jouw belangrijkste taak is een discussie begeleiden waarin verschillende meningen met respect worden benaderd. Om een omgeving te scheppen die aanzet tot een open debat, moet je:

- een discussie kunnen begeleiden;
- kunnen omgaan met vragen waarop je het antwoord niet weet;
- constructief kunnen omgaan met stigmatiserende en discriminerende stellingen.

Delen van de onderstaande tekst zijn een aanpassing van lesmateriaal dat ontwikkeld werd voor het EFAIDS-programma van Education International.

Een discussie begeleiden

Het is belangrijk om een veilige, open en ondersteunende omgeving te creëren en er zo voor te zorgen dat de leerlingen zoveel mogelijk kunnen delen en leren, vooral wanneer ze worden gevraagd om over gevoelige en soms controversiële thema's te spreken. Het kan handig zijn om op voorhand een aantal Basisregels of Klasregels vast te leggen. Die zorgen er mee voor dat de leerlingen van meet af aan begrijpen welk gedrag er van hen wordt verwacht. Geef ze ook een gevoel van verantwoordelijkheid door ze aan te moedigen om hun eigen regels te ontwikkelen. Hang de regels daarna uit op een goed zichtbare plaats, zodat iedereen ze kan raadplegen wanneer het nodig is.

Voorbeelden van basisregels:

- We waarderen en respecteren elkaars vragen en mening.
- Persoonlijke zaken waar we het in de klas over hebben gehad, bespreken we niet met mensen buiten de klas: persoonlijke zaken houden we vertrouwelijk.
- We onderbreken elkaar niet.
- In de klas kleineren of bekritisieren we anderen niet.
- We mogen altijd passen als we een vraag niet willen beantwoorden.
- We mogen kiezen om niet mee te doen met een activiteit als we er ons niet goed bij voelen.
- Als we een vraag hebben die we niet voor de hele klas willen stellen, kunnen we ze anoniem aan de leraar/onderwijzer stellen (bv. d.m.v. een vragendoos).

Deze basisregels zijn niet alleen voor deze lessen van belang. Ze zouden in elke klas en voor elke les moeten gelden.

Omgaan met vragen waarop je het antwoord niet weet

Het kan gebeuren dat je niet op elke vraag het antwoord weet. In dat geval kun je gemakkelijk zeggen: "Ik weet het antwoord op je vraag niet, maar ik zal het opzoeken." Daarna kun je een geschikte contactpersoon om het juiste antwoord vragen. Je kunt de leerling ook aanmoedigen om de kwestie zelf te onderzoeken en een extra sessie houden om zeker te zijn dat het onderzoek ook een tastbaar resultaat heeft opgeleverd. Het is belangrijk om steeds juiste informatie mee te geven.

Constructief omgaan met stigmatiserende en discriminerende stellingen

Maak duidelijk dat stigmatiserende en discriminerende uitingen niet aanvaardbaar zijn door de activiteit als volgt in te leiden:

- Het is OK om een verschillende mening te hebben over seksuele geaardheid en genderidentiteit, maar geen respect hebben voor mensen op grond van wie ze zijn, is onaanvaardbaar.
- Niemand verdient het ooit om negatief behandeld te worden om eender welke reden, ook niet op grond van zijn seksuele geaardheid of genderidentiteit.
- Iedereen heeft recht op een veilige leeromgeving.
- We moeten er allemaal op onze eigen manier voor zorgen dat iedereen met respect wordt behandeld.

Denk eraan: Deze activiteiten zijn niet per se bedoeld om iemands mening ter zake veranderen, maar wel om te benadrukken hoe belangrijk het is om respect te tonen voor de verschillen van anderen en om een veilige leeromgeving te bevorderen voor alle leerlingen.

De volgende informatie kan je helpen omgaan met stigmatiserende en discriminerende uitingen die specifiek te maken hebben met homofobie en transfobie.

- *Homoseksualiteit* is de fysieke, emotionele en/of seksuele aantrekking tot mensen van hetzelfde geslacht.
- Een aanzienlijk aandeel van alle homofobe uitingen zijn gericht tegen mensen die zichzelf niet identificeren als homoseksueel en dat in hun latere leven ook nooit zullen doen.
- Met de term *gender* verwijzen we naar sociaal geconstrueerde rollen, gedragspatronen, activiteiten en eigenschappen die een samenleving als gepast beschouwt voor mannen en vrouwen, jongens en meisjes.
- *Transgender* verwijst naar personen met een genderidentiteit die verschilt van het geslacht waarmee ze geboren zijn. Transgenders kunnen man naar vrouw zijn (en een vrouwelijk uiterlijk hebben) of vrouw naar man (met een mannelijk uiterlijk). Ze willen niet noodzakelijk een permanente geslachtsverandering of enige andere chirurgische ingreep.
- Een algemeen aanvaarde definitie van *homofobie*: een irrationele angst, afkeuring of afkeer van homoseksuelen en/of homoseksualiteit, die zich vaak uit in de vorm van een stigmatiserende houding of discriminerend gedrag.
- Een algemeen aanvaarde definitie van *transfobie*: een irrationele afkeer, angst, ongemak of haat tegenover mensen doordat ze transgender zijn of lijken. Een aanzienlijk aandeel van alle transfobe uitingen zijn gericht tegen mensen die zichzelf niet identificeren als transgender en dat in hun latere leven ook nooit zullen doen.

Activiteiten voor een IDAHO-les

Dit lesplan bevat:

Twee activiteiten voor het **basisonderwijs**. De eerste activiteit, "Voor mij alleen" is bedoeld voor leerlingen van 6 t.e.m. 9 jaar en de tweede, "De grote gemene verdeler" voor leerlingen van 9 t.e.m. 12 jaar.

Twee activiteiten zijn ontworpen voor het **secundair onderwijs**: "Een beetje van alles" en "Wat denken ze wel?" en zijn bedoeld voor leerlingen van 13 jaar en ouder.

Deze indeling is niet bindend. Afhankelijk van de samenstelling en het niveau van de klasgroep en van de onderwijsvorm kan les 1 of 2 ook in het secundair onderwijs een goede insteek bieden. Vooral voor groepen die het nog niet gewoon zijn om met rollenspelen te werken.

Bij les 1 kan het interessant zijn om vooraf een aantal kaarten met woorden, tekeningen of prenten klaar te hebben met 'typisch mannelijke en typisch vrouwelijke' activiteiten (b.v. voetballen , dans, ..). Dit om de groep op gang te krijgen. Bij les 3 en 4 kan het een goed idee zijn om de klas (of een groepje) ook een rollenspel te laten maken over hoe je als groep of als individu een (homo)pester kunt counteren. Zo krijgen de leerlingen het gevoel dat ze zelf ook tools kunnen bedenken om het pesten te doen stoppen.

Naar eindtermen en ontwikkelingsdoelen toe gaat het voor wat het Vlaamse basisonderwijs betreft voornamelijk om de Sociale vaardigheden – domein relatiewijzen: 1.6 – 1.7 – 1.8 en 1.9 + de Sociale vaardigheden – domein samenwerking. Voor het secundair onderwijs in Vlaanderen gaat het vooral om de Vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Uit de Gemeenschappelijke stam zijn het vooral de items 5 – 11 – 12 – 13 – 16 – 17 – 18 – 20 – 22 en 26 en bij de Contexten gaat het vooral om Context 2: 4 – 5 en 6 ; Context 3: 5 – 6 – 7 en Context 7: 1 – 2 – 4.

Hou er rekening mee dat niet alle groepen vanzelfsprekend homovriendelijk zijn. Vooroordelen kunnen erg hardnekkig zijn. Zeker bij pubers bereid je je dus het best voor op mogelijk extreem geuite stellingnamen. Het verdient ook aanbeveling om de problematiek open te trekken naar alle vormen van pesten en discriminatie.

Activiteit VOOR MIJ ALLEEN (basisonderwijs)

Doel:

- **Inzicht verlenen in wie de normen bepaalt**
- **Bewustmaking omtrent gendernormen**

Begeleider(s): Een of meer onderwijzers

Doelgroep: Leerlingen van 6 t.e.m. 9

Duur: 30 minuten

Materiaal: Bord en krijt/stiften

Werkwijze:

1) Leg met eenvoudige woorden uit wat het doel van de oefening is, bv. als volgt:

Tijdens deze activiteit gaan we spreken over wat jongens en meisjes volgens jullie anders doen, waarom dat zo is en wat je daarover denkt.

2) Leg een aantal basisregels vast. Leg aan de leerlingen uit dat dit een vrije, open ruimte is, waar iedereen respect moet tonen voor wat de anderen zeggen, zonder hen te onderbreken of met hen te lachen. Zeg hen ook dat ieders bijdrage evenveel wordt geapprecieerd en dat geen enkel idee een slecht idee is.

3) Verdeel het bord in twee kolommen: "jongens" en "meisjes".

4) Vraag de leerlingen om voorbeelden te geven van dingen die "ALLEEN VOOR" jongens of "ALLEEN VOOR" meisjes zijn. Schrijf ELK voorbeeld op het bord, ook (en vooral!) de hele controversiële (bijvoorbeeld "fietsen" in de jongenskolom).

5) Wanneer de leerlingen minder voorbeelden beginnen te geven, vraag je wie van de meisjes al iets gedaan heeft dat in de jongenskolom staat en omgekeerd. De leerlingen mogen zeggen wat ze hebben gedaan, maar ze mogen het ook geheim houden, zodat ze geen informatie hoeven te geven waar ze zich niet op hun gemak bij voelen. Als er controversiële voorbeelden worden gegeven, zal iedereen de neiging voelen om "de gendergrens te doorbreken" en de geldigheid ervan in vraag te stellen. Er kunnen discussies worden gehouden over wie bepaalt wat "alleen voor" wie is, of dat fair is en of dat altijd al zo geweest is.

6) Sluit de activiteit af. De begeleider/onderwijzer selecteert een of meer voorbeelden die gegeven zijn ("astronaut worden" is bijvoorbeeld iets wat vaak in de jongenskolom wordt geplaatst, ook al hebben er al 55 vrouwen een ruimtereis gemaakt) en legt aan de leerlingen uit dat het dingen zijn die zowel jongens als meisjes kunnen doen. Hoe jongens en meisjes zich horen te gedragen is dus iets wat gebaseerd is op vooroordelen. De begeleider/onderwijzer dient ook te onderstrepen dat de mensen nu heel anders denken dan vroeger over hoe jongens en meisjes zich horen te gedragen en dat dat zal blijven veranderen.

Activiteit DE GROTE GEMENE VERDELER (basisonderwijs)

Doel:

- De leerlingen bewust maken van processen die leiden tot discriminatie en uitsluiting
- De leerlingen laten inzien hoe de categorieën "normaal" en "abnormaal" worden gecreëerd.

Begeleider(s): Een of meer onderwijzers

Doelgroep: Leerlingen van 9 t.e.m. 11

Duur: 40 minuten

Materiaal: Geen

Werkwijze:

1) Leg met eenvoudige woorden uit wat het doel van de oefening is, bv. als volgt: Tijdens deze activiteit bespreken we waarom sommige mensen anderen onrechtvaardig behandelen, bijvoorbeeld omdat ze een andere huidskleur hebben, ergens anders vandaan komen of er anders uitzien dan andere leerlingen op school. We bespreken ook hoe die anderen zich daarbij voelen.

2) Leg een aantal basisregels vast. Leg aan de leerlingen uit dat dit een vrije, open ruimte is, waar iedereen respect moet tonen voor wat de anderen zeggen, zonder hen te onderbreken of met hen te lachen. Zeg hen ook dat ieders bijdrage evenveel wordt geapprecieerd en dat geen enkel idee een slecht idee is.

3) Kies een leerling of een klein groepje leerlingen uit die de "grote gemene verdeler" zullen zijn. In lagere leerjaren kan de onderwijzer/begeleider of een andere onderwijzer die rol spelen totdat de leerlingen het concept begrijpen. De "grote gemene verdeler" krijgt dan de opdracht om de klas in verschillende categorieën te verdelen (het aantal categorieën kan variëren naargelang de omvang van de groep en de verdelingscriteria). Alleen de "grote gemene verdeler" kent de verdelingscriteria (bv. kleur van schoenen of kleren, voorletters, uitgevallen voortand, oogkleur...). De criteria moeten makkelijk herkenbaar zijn voor de verdeler: materiële (!), fysieke kenmerken liggen dus het meest voor de hand. (Criteria die stigmatiserend kunnen zijn, moeten uiteraard worden vermeden.)

4) Verdeel de leerlingen door het lokaal in verschillende ruimten te verdelen (hetzij door cirkels te tekenen op de vloer, door specifieke afbakeningen aan te duiden, of door tafels en stoelen te verzetten). De "grote gemene verdeler" wijst elk van de leerlingen een bepaalde ruimte toe. Vervolgens proberen de pas gevormde groepen te raden volgens welke criteria ze zijn verdeeld.

5) Wanneer elke groep de juiste criteria heeft gevonden, vertellen de leerlingen of ze vinden dat de criteria steek houden of niet (of mensen die één bepaalde eigenschap delen tot dezelfde "groep" behoren) en of zij dezelfde groepen zouden hebben gevormd als ze zelf de criteria hadden mogen kiezen. Hoogstwaarschijnlijk zullen de leerlingen een aantal goede vrienden missen en zouden zij de groepen herverdelen volgens hun eigen voorkeuren en niet volgens criteria die extern zijn bepaald.

6) In de hogere leerjaren van het basisonderwijs kan er aan de leerlingen worden gevraagd om een zelf een aantal criteria op te noemen voor de "grote gemene verdeler", zoals huidskleur, leeftijd, handicap, de mate waarin iemand beantwoordt aan een genderpatroon, enz.

7) Door soms van "grote gemene deler" te veranderen (en bijvoorbeeld een andere onderwijzer te vragen om een verdelingscriterium te bepalen), kan je een aantal interessante variaties in het spel brengen.

8) De onderwijzer/begeleider sluit de activiteit af door een paar belangrijke verdelers opnieuw op te sommen en te uit te leggen hoe het bepalen van criteria kan leiden tot discriminatie en uitsluiting. Als de leerlingen bijvoorbeeld worden verdeeld volgens de kleur van hun T-shirt en er één leerling als enige in de hele klas een T-shirt van een bepaalde kleur draagt, blijft hij/zij alleen over en hoort hij bij geen enkele groep.

Activiteit EEN BEETJE VAN ALLES (secundair onderwijs)

Doel:

- De leerlingen kritisch doen nadenken over gendernormen en de socioculturele context ervan
- De leerlingen gevoelig maken voor het verband tussen gendernormen, seksueel en gendergerelateerd pesten, met inbegrip van homofobie en transfobie, afhankelijk van de context
- De leerlingen aanmoedigen om in te grijpen tegen seksueel en gendergerelateerd pesten

Begeleider(s): Een of meer leerkrachten

Doelgroep: Leerlingen van 13 jaar en ouder

Duur: 60 - 90 minuten

N.B.: Bereid je op deze activiteit voor door de tekst voor rollenspelen 1 en 2 (zie werkwijze 2) op aparte bladen uit te schrijven of te tikken. Die bladen worden in de klas uitgedeeld aan kleine groepen.

Werkwijze:

Deel 1 (20 minuten)

1) Leg met eenvoudige woorden uit wat het doel van de oefening is, bv. als volgt: Tijdens deze activiteit spelen we een paar rollenspelen die ons zullen helpen inzien hoe jonge mannen en vrouwen kunnen worden gediscrimineerd (of onrechtvaardig worden behandeld) op grond van hoe ze eruitzien of hoe ze zich gedragen. We zullen het hebben over hoe dat soort discriminatie verbonden is met discriminatie op basis van iemands seksuele geaardheid. Ten slotte zullen we ook nadenken over gepaste en ongepaste manieren om te reageren op situaties zoals die in onze rollenspelen.

2) Verdeel de klas in kleine groepen van ongeveer 5 leerlingen. Geef elk van de leerlingen een van de onderstaande scenario's:

Rollenspel 1

Een meisje met een vrij jongensachtig uiterlijk werd op school tijdens de lunchpauze hand in hand met een ander meisje gezien. Toen ze zag dat een groepje medeleerlingen naar haar aan het kijken was, liet ze vlug los. Wanneer ze terugkomt na de lunchpauze lacht het groepje haar uit.

Personages: het meisje met het jongensachtige uiterlijk, haar vriendin en de leerlingen die haar uitlachen.

Rollenspel 2

Er is een nieuwe jongen op school. Hij ziet er anders uit dan de meeste andere jongens op school (bv. omdat hij zich anders kleedt, anders spreekt, enz.). Tijdens een bepaalde les maakt een van de leraren voor de hele klas een opmerking over het uiterlijk van de nieuwe leerling. Hij vraagt de klas zelfs om bevestiging en krijgt die ook, behalve van één leerling, die zegt dat iedereen het recht heeft om zelf te kiezen hoe hij of zij eruitziet. Ook de nieuwe jongen protesteert en zegt dat het vroeger nooit een probleem was.

Personages: de nieuwe leerling die er anders uitziet dan de norm dicteert, de leraar, de klasgenoten die giechelen en de klasgenoot die een andere zienswijze uitdrukt.

Opmerking: Je kan ook zelf andere scenario's bedenken die je kan aanpassen aan je eigen school en omgeving.

3) Geef elke groep maximum tien minuten om het rollenspel voor te bereiden op basis van het scenario dat ze hebben gekregen. De leerlingen beslissen wie welke rol speelt en kiezen namen voor de personages die verschillen van hun eigen namen en van de namen van hun klasgenoten (zodat het echte leven en het rollenspel niet kunnen worden verward, aangezien sommige leerlingen zich anders gekwetst zouden kunnen voelen tijdens het rollenspel).

Deel 2 (40 minuten)

4) Afhankelijk van het aantal leerlingen kan je ze verdelen in groepen van twee en ze hun twee rollenspelen laten bespreken (maximaal 10 minuten per rollenspel). Vraag vervolgens aan twee groepen vrijwilligers om hun rollenspelen voor te stellen (één voor elk scenario) en bespreek elk ervan voor de hele klas.

5) Zodra de groepen hun rollenspel hebben beëindigd, vraag je de deelnemers hoe ze zich voelden tijdens het rollenspel, te beginnen met de personages die gepest werden.

Opmerking: Verwijs steeds naar de personages en niet naar de leerlingen zelf wanneer je de rollenspelen bespreekt. Zo maak je duidelijk dat het om fictie gaat.

Deel 3 (30 minuten)

6) Start een discussie met de volgende vragen:

- Is het op onze school/in onze gemeenschap/in ons land een probleem wanneer een meisje er jongensachtig uitziet? Waarom? Of waarom niet?
- Is het op onze school/in onze gemeenschap/in ons land een probleem wanneer een jongen er anders uitziet? Waarom? Of waarom niet?
- Hoe horen meisjes er uit te zien en hoe horen ze zich te gedragen? Waarom?
- Hoe horen jongens er uit te zien en hoe horen ze zich te gedragen? Waarom?
- Is dat altijd zo geweest?
- Is het OK om iemand te beledigen op grond van hoe hij of zij eruitziet? Waarom? Of waarom niet?
- Hoe zou jij je voelen als iemand jou zou beledigen of slaan vanwege je uiterlijk?

- Hoe kun je er op school iets aan doen als er iemand wordt gepest vanwege zijn of haar uiterlijk?
- Weet je wat de termen "homoseksueel", "lesbisch", "biseksueel", "transgender" en "heteroseksueel" betekenen? Kun je het uitleggen?
- Zien lesbische of biseksuele meisjes of vrouwen er altijd mannelijk uit en gedragen ze zich altijd als jongens of als mannen?
- Zien homo- of biseksuele jongens of mannen er altijd vrouwelijk(er) of verwijfd uit en gedragen ze zich altijd als meisjes of als vrouwen?

Opmerking: Als je denkt dat de tijd beperkt zal zijn voor dit onderdeel van Deel 2, vraag dan zeker een aantal vragen die te maken hebben met de thema's van homoseksualiteit, biseksualiteit en transgenderisme.

Deel 4 (15-30 minuten)

7) Leg de leerlingen het volgende uit:

- Als een jongen/man eruitziet en zich gedraagt als een meisje/vrouw, betekent dat niet dat hij ook homo- of biseksueel is;
- Als een meisje/vrouw zich als een jongen/man gedraagt, betekent dat niet dat zij ook lesbisch of biseksueel is;
- Zelfs als ze dat wel zijn, dan is dat niet iets waar ze zelf voor kiezen;
- Er is geen enkele reden waarom ze gepest zouden mogen worden vanwege wie ze zijn of wie ze volgens ons zijn.

Activiteit WAT DENKEN ZE WEL? (secundair onderwijs)

Doel:

- **De denkpatronen onderzoeken die leiden tot homofob pesten**
- **Gedrag en overtuigingen herkennen die verband houden met homofob pesten**
- **Een aantal manieren tonen waarop je homofob pesten kan voorkomen**

Begeleider(s): Een of meer leerkrachten

Doelgroep: Leerlingen van 13 jaar en ouder

Duur: 60 - 90 minuten

Materiaal: Krijt/stiften en schoolbord

Deel 1 (15 - 20 minuten)

1) Leg met eenvoudige woorden uit wat het doel van de oefening is, bv. als volgt: Tijdens deze activiteit bespreken we wat homofobie en homofob pesten zijn en hoe sommige denkwijzen volgens jullie kunnen leiden tot homofob pesten. We zullen ook kritisch nadenken over hoe homofob pesten kan worden voorkomen en hoe je het een halt kan toeroepen wanneer je het ziet. (Afhankelijk van de context waarin je je bevindt, zal de bewoording misschien moeten worden aangepast: als je de termen "homofobie" en "homofob" pesten niet kunt gebruiken, kun je misschien verwijzen naar geweld en pesten op grond van gender.)

2) Begin de sessie door de leerlingen te vragen wat volgens hen homofobie is.

3) Bespreek de antwoorden van de leerlingen. Leg daarna uit dat homofobie angst, afkeuring of afkeer van homoseksuelen en/of homoseksualiteit is. Schrijf de definitie op het bord.

4) Vraag de leerlingen om het volgende voorbeeld te bespreken.

"T" is kapitein van een voetbalploeg. Een nieuwe jongen wil meedoen met een testtraining en vraagt T om informatie. T kijkt eens naar de jongen en beslist dat hij hem niet mag. Hij vindt dat de jongen eruitziet als een homo en wil geen homo's in zijn ploeg. Daarom liegt hij dat er geen vrije plaatsen meer zijn in de ploeg. Wanneer de nieuwe leerling echter opdaagt op de training, moedigt de trainer hem aan om mee te doen. Uiteindelijk wordt hij geselecteerd. Op training probeert T de jongen steeds te doen stoppen door hem te beledigen en te bedreigen. Soms lachen zijn ploegmaats mee en pesten ze zelfs mee. De nieuwe jongen geeft echter niet op, dus beginnen T en zijn vrienden hem te slaan wanneer de trainer het niet ziet.

5) Bespreek aan de hand van het bovenstaande voorbeeld welke motieven er achter het pesten schuil gaan. Vraag de leerlingen bijvoorbeeld wat er volgens hen in het hoofd van de pestkop omgaat. Misschien denkt hij bijvoorbeeld:

- a) Dat homo's het verdienen om gepest te worden
- b) Dat het leuk is om misbruik te maken van anderen
- c) Dat je het respect van je vrienden kan verdienen door anderen te pesten

6) Vraag de leerlingen om uit te leggen waarom "T" en zijn vrienden volgens hen zo optraden. Tot de oorzaken kunnen de volgende zaken behoren:

- a) Een gebrek aan empathie
- b) De behoefte om anderen te domineren
- c) Opvliedigheid en de neiging om terug te grijpen naar fysieke agressie om zich uit te drukken
- d) Onzekerheid
- e) De angst om zelf gepest te worden (of de angst om zelf als homoseksueel te worden gezien)

Deel 2 (15 - 20 minuten)

7) Daag de leerlingen uit om manieren te bedenken waarop je homofoob pesten kunt aanpakken. Brainstorm over de antwoorden op de kwesties die besproken zijn.

8) Verdeel de leerlingen in groepen van vijf en laat ze een rollenspel ontwikkelen waarin de oorzaken van homofoob pesten aan bod komen. Een aantal mogelijke thema's zijn:

- a) Respect tonen voor anderen
- b) Bezorgdheid tonen om anderen
- c) Temperament en woede beheersen
- d) Samenwerken

Deel 3 (40 - 50 minuten)

9) Afhankelijk van het aantal leerlingen kan je ze verdelen in groepen van twee en ze hun twee rollenspelen laten bespreken. Vraag vervolgens twee groepjes vrijwilligers om elk hun rollenspel aan de klas voor te stellen en bespreek elk ervan voor zover je daar tijd voor hebt. Als je denkt dat de tijd die je hebt voor Deel 3 beperkt zal zijn, kan je je planning aanpassen om je te concentreren op een of twee van de volgende vragen:

- a) Wat ging er om in het hoofd van de pestkop?
- b) Hoe werd het probleem aangepakt?
- c) Wat kunnen we op onze school doen?

10) Leg aan de leerlingen uit dat pesten niet onvermijdelijk is: het is gedrag dat wordt aangeleerd. Het kan dus ook worden afgeleerd als we allemaal samenwerken om het te voorkomen.

